

Slovenski šolski muzej pri delovanju Komisije za Valvasorjeva odličja

Valvasorjeva odličja so najvišja potrditev kakovosti muzejskega in galerijskega dela ter prestižna stanovska nagrada za izjemne dosežke na tem področju v Sloveniji.

Valvasorjeve nagrade, priznanja in diplome so poimenovane po Janezu Vajkardu Valvasorju, ki velja za predhodnika muzejstva na Slovenskem. To stanovsko nagrado je leta 1971 ustanovila Skupnost muzejev Slovenije ob 150. obletnici nastanka Kranjskega deželnega muzeja – prvega muzeja na Slovenskem, od leta 1998 naprej pa jih podeljuje Slovensko muzejsko društvo (SMD). Valvasorjeva odličja nagrajencem se podeljujejo na slovesni prireditvi ob 18. maju, mednarodnem dnevu muzejev. Iz vrst Slovenskega šolskega muzeja je Valvasorjevo nagrado v letu 1985 prejela Slavica Pavlič, nekdanja direktorica muzeja, za raziskovanje in predstavitev zgodovine šolstva na Slovenskem.

Odgovornost, skrb in čast za podeljevanje Valvasorjevih odličij je v pristojnosti Komisije za Valvasorjeva odličja (starejši naziv: Komisija za Valvasorjeve nagrade, priznanja in diplome), ki deluje v okviru Slovenskega muzejskega društva. Sedemčlansko komisijo za štiriletni mandat izvolijo člani Slovenskega muzejskega društva na zboru članov. Volitve potekajo na podlagi prijav kandidatne liste uspešnih muzealcev in galeristov različnih strok iz različnih muzejev in galerij po Sloveniji.

Tudi Slovenski šolski muzej je že 12 let aktivno vključen v delovanje Komisije za Valvasorjeva odličja, v njej deluje kustosinja – muzejska svetnica *mag. Marjetka Balkovec Debevec*, ki je bila dva mandata (2013–2021) članica, v zadnjem štiriletnem mandatu (2022–2025) pa predsednica komisije.

Vodenje Slovenskega muzejskega društva je od dolgoletnega predsednika dr. Flavia Bonina iz Pomorskega muzeja Sergej Mašera Piran leta 2024 prevzela kustosinja *Maja Hakl Saje*, ki tudi prihaja iz Slovenskega šolskega muzeja – organizacijske enote Muzej športa.

V Komisiji za Valvasorjeva odličja so poleg predsednice *mag. Marjetke Balkovec Debevec* v zadnjem mandatu sodelovali še naslednje članice in člani iz različnih muzejev: *Jana Babšek* (nekdanja direktorica Tržiške-

Nova oblikovna podoba publikacije in diplom Valvasorjevih odličij, delo ilustratorke in oblikovalke Irene Gubanc.

Prejemniki Valvasorjevih odličij 2025 in Komisija za Valvasorjeva odličja, Narodna galerija, 16. maj 2025. Z desne v 1. vrsti: Maja Hakl Saje, predsednica Slovenskega muzejskega društva, člani komisije za Valvasorjeva odličja: dr. Karla Oder, Jana Babšek, mag. Marjetka Balkovec Debevec; z desne v 2. vrsti: mag. Miha Mlinar, Natalija Štular, dr. Blaž Vurnik in Marjeta Bregar (foto Egon Horvat).

ga muzeja, od 2025 Gorenjskega muzeja), Natalija Štular (Slovenski planinski muzej – Gornjesavski muzej Jesenice), dr. Blaž Vurnik (MGML – Mestni muzej Ljubljana); dva mandata sta sodelovali Marjeta Bregar (Dolenjski muzej Novo mesto) in dr. Karla Oder (Muzej Ravne na Koroškem – Koroški pokrajinski muzej). Pri delu komisije je 10 let sodeloval mag. Miha Mlinar (Tolminski muzej, predsednik komisije od 2017 do 2021).

Marjetka Balkovec Debevec in Miha Mlinar sta skupaj uredila tudi 8 publikacij *Valvasorjeva odličja* in pripravila prispevke za revijo *Argo*, prav tako sta skrbela za organizacijo in izvedbo slovesnih prireditev ob podelitvi Valvasorjevih odličij.

V zadnjem štiriletnem obdobju so člani Komisije za Valvasorjeva odličja prenovili pravilnik delovanja komisije, prevetrili ocenjevalne kriterije, pripravili nove prijavne obrazce ter uvedli nekaj sprememb in novosti med nagradami, ki vplivajo na nadaljnji razvoj in ugled Valvasorjevih odličij. Pomen Valvasorjevih odličij potrjuje tudi število prijav, ki iz leta v leto narašča. V štirih letih je na razpis za Valvasorjeva odličja prispelo čez sto dopisov za prijavljene projekte. Komisija je prav vsako od prijav tehtno proučila, si ogledala nominirane projekte,

o njih razmišljala, razpravljala in izbrala nagrajence. Tehtne utemeljitve izbire nagrajencev so objavljene v publikaciji Valvasorjeva odličja, ki jih komisija izda vsako leto, dostopne pa so tudi na spletni strani Slovenskega muzejskega društva. Komisija je svoje delo zaključila z novo, svežo oblikovno podobo knjižice Valvasorjevih odličij ter spremljajočih tiskov in diplom, delo ilustratorke in oblikovalke Irene Gubanc.¹

V svoji skoraj 55-letni tradiciji so Valvasorjeva odličja pomemben odraz strokovnosti in kakovosti v muzejski stroki, kar odraža tudi množičen obisk slovesnosti ob njihovi podelitvi. V letu 2022 je bila slovesna podelitev Valvasorjevih odličij organizirana v sklopu zborovanja Slovenskega muzejskega društva v Tolminu, zadnja tri leta pa je slovesnost potekala v umetniško razkošnem ambientu Narodne galerije, kulturni program so bogatili priznani dramski igralci in glasbeni ustvarjalci. Scenarije prireditev v Narodni galeriji je pripravljala Marjetka Balkovec Debevec, pri organizaciji in izvedbi slovesnosti pa so poleg komisije in vodstva Slovenskega muzejskega društva sodelovali še Narodna galerija ter sodelavci Slovenskega šolskega muzeja.

Dosedanja Komisija za Valvasorjeva odličja je formalno zaključila delo na zborovanju Slovenskega muzejskega društva, ki je potekalo v Škofji Loki 29. in 30. septembra 2025. V okviru zborovanja je Marjetka Balkovec Debevec na zboru članov predstavila večletno delo komisije, hkrati pa so potekale tudi volitve novih članov. V komisijo je bil izvoljen muzejski svetovalec Anton Arko, ki bo s to častno in odgovorno funkcijo nadaljeval delo kot novi predstavnik Slovenskega šolskega muzeja. Aktivna vloga Slovenskega šolskega muzeja v širši muzejski skupnosti tako pomembno prispeva k razvoju in rasti muzejske stroke.

Komisija za Valvasorjeva odličja

¹ Več: *Valvasorjeva odličja 2025* (ur. Marjetka Balkovec Debevec, Miha Mlinar), Ljubljana: Slovensko muzejsko društvo, 2025; dostopno tudi na spletni povezavi: http://www.smd-drustvo.si/5_dejavnosti.htm#valvasor